

Barcode - 99999990816003
Title - Nityapath (Bhavik Vaishnavone) Vallabhkhyano.
Subject - Manufactures
Author -
Language - gujarati
Pages - 32
Publication Year - 1939
Creator - Fast DLI Downloader
<https://github.com/cancerian0684/dli-downloader>
Barcode EAN.UCC-13

શ્રીકૃષ્ણઃ ।

ભાવિક વૈષ્ણુવોને

નિત્યપાઠ

કરવામાં ૪ અષ્ટકો

તથા

શ્રીવલ્લભાખ્યાનો.

પ્રકાશકઃ—

શા. વિહારદાસ મોતીચંદ.

મોંગરોલ ખંદર. (કાઠીઆવાડ)

અમદાવાદ

ધો ગુજરાત પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. સામીલાલ મંગળદાસે

છાપ્યું. ૬. પાંચકૂવા, ચાર. રસ્તા.

શ્રીવલ્લભાખંડ ૪૪૮

પ્રતિ ૧૦૦૦,

સં. ૧૯૮૩

અમુદય.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૩૬૯૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૩૬૯૦

ચર્મીક

પુસ્તકનું નામ જિલ્લપાઠ

વિષય ૫૨૨૪૨: ૪૪૪

સમર્પણ.

“ તત્કુરુષ્વ મદર્પણમ્ ”

ગોતા.

શ્રીમદનમોહનસેવૈકપરાયણુઃ શ્રીવાગધીશપ્રકટિત
ભક્તિમાર્ગરક્ષણપરાયણુ, અશરણુશરણુ, નિજ નિઃસાધન
દાસજનને અભયદાન કરનાર, જીર્ણુદુર્ગનિવાસિ
ગુરુદેવ શ્રીગોકુલેશજી મહારાજના જન્મોત્સવપ્રસંગે
આ લઘુ પુસ્તક તેઓના કરકંજમાં સવિનય સાદર
અર્પણ કરું છું.

લિ૦ સેવક,
વિઠ્ઠલદાસ.

તા૦ ૩૦—આ પુસ્તક સીલીકમાં હશે ત્યાંસુધી અધિકારી
વંચણુવને ભેટ આપવામાં આવશે. બહારગામથી મંગાવનારે બે
પૈસાની ટીકાટ ખીચી.

શ્રી ગાપીજનવલ્લભાય નમઃ

મંગલાચરણુ.

માયાવાદિકરીંદ્રદર્પદલનેનાસ્યેંદુરાન્નેદ્રત-
શ્રીમદ્ભાગવતાખ્યદુર્લભસુધાવર્ષેણુ વેદોક્તિભિઃ ॥
રાધાવલ્લભસેવયા તદુચિતપ્રેમ્ણોપદેશૈરપિ
શ્રીમદ્રક્ષભનામધેયસદૃશો ભાવી ન ભૂતોસ્ત્યપિ ॥

॥ શ્રીનન્દકુમારાષ્ટકમ્ ॥

ભાષામિશ્રિત.

સુન્દરગોપાલં ઉરવનમાલં નયનવિશાલં દુઃખહરં
વૃન્દાવનચન્દ્રં આનન્દકન્દં પરમાનન્દ ધરણિધરમ્ ॥
વલ્લભધનશ્યામં પૂરણુકામં અત્યભિરામં પ્રીતિકરમ્
ભજનન્દકુમારં સુર્વસુખસારં તત્ત્વવિચારં બ્રહ્મપરમ્ ॥૧॥
સુન્દરવારિજવદનં નિર્જિતમદનં આનન્દસદનં મુકુટધરં
ગુંબકુતિહારં વિપિનવિહારં પરમોદારં ચીરહરમ્
વલ્લભપટપીતં કૃતઉપવીતં કરનવનીતં વિબુધવરં ભજ ૨

तिमिरहुरं लज्ज ३

વદ્દેભવજપાલં સુભગસુચાલં હિતમનુકાલં ભાવવરં ભજ૦ ૪

हितमन्मथमानं रूपनिधानं कृतकलंगानं चित्तहृत्तम.

अतिपरमप्रवीणं पातितहीनं लज्जाधीनं कर्मकरं

વહ્નિભગ્વત્પ્રજ્વલિતં વારિજવદનં જલધરશમનં શૈલધરં ભજ૦ ૬

જલધરદાસિયાં તથાવિભાં અક્ષરિયાં રસિકવરં

गोपयप्रविष्टां मदनादां संजविष्टां गदनरम् ।

[illegible]

દાસાનંદનમ્ પ્રસુભગપ્રસુધનંદ પરમાનંદ શ્રાન્તાહર
 િ

વાન્દતયુગચરણ પાવનકરણ જગદ્દુરણ વિમલવર

शालिष्यशरगमनं कृतक्षानुनमनं धाततयवनं मृदुलतरम्

વહ્નિભદ્રુઃખડુરણું નિમ્બેલ ચરણું અશરણુશરણું મુક્તિકરં ભજ૦૮

ઇતિ શ્રીમદ્દક્ષિણાચાર્યવિરચિતં શ્રીનન્દકુમારાદ્યકૃતમ્
 અન્યવિરચિતમિતિખર્ગ્ગઃ

॥ अथ श्रीमधुराष्टकम् ॥

श्रीमधुरायनमः

अधरं मधुरं वदनं मधुरं नयनं मधुरं हसितं
 मधुरम् ॥ हृदयं मधुरं जमनं मधुरं मधुराधिपतेरञ्जितं
 मधुरम् ॥ १ ॥ वचनं मधुरं चरितं मधुरं वसनं मधुरं
 वलितं मधुरम् ॥ चक्षितं मधुरं ज्ञामितं मधुरं मधुरा-
 धिपतेरञ्जितं मधुरम् ॥ २ ॥ वेणुर्मधुरो रेणुर्मधुरः पाणिर्म-
 धुरः पादौ मधुरौ ॥ नृत्यं मधुरं सज्यं मधुरं मधुराधिपतेर-
 ञ्जितं मधुरम् ॥ ३ ॥ गीतं मधुरं पीतं मधुरं भुक्तं
 मधुरं सुप्तं मधुरम् ॥ रूपं मधुरं तिलकं मधुरं मधुराधिपते-
 रञ्जितं मधुरम् ॥ ४ ॥ करणं मधुरं तरणं मधुरं हरणं
 मधुरं रमणं मधुरम् ॥ वभितं मधुरं शभितं मधुरं मधु-
 राधिपतेरञ्जितं मधुरम् ॥ ५ ॥ गुंज मधुरा माला मधुरा
 यमुना मधुरा वीथिर्मधुरा ॥ सलिलं मधुरं कमलं मधुरं
 मधुराधिपतेरञ्जितं मधुरम् ॥ ६ ॥ गोपी मधुरा लीला मधुरा
 युक्तं मधुरं भुक्तं मधुरम् ॥ दृष्टं मधुरं सृष्टं मधुरं मधुरा-
 धिपतेरञ्जितं मधुरम् ॥ ७ ॥ गोपा मधुरा गावो मधुरा
 यष्टिर्मधुरा सृष्टिर्मधुरा ॥ हलितं मधुरं क्लृप्तं मधुरं
 मधुराधिपतेरञ्जितं मधुरम् ॥ ८ ॥

इति श्रीमद्वल्लभाचार्यविरचितं श्रीमधुराष्टकम् ।

॥ અથ શ્રીગોકુલેશાષ્ટકઃ ॥

શ્રીકૃષ્ણાય નમઃ ॥ નંદગોપભૂપવંશભૂષણં વિદૂષણં ભૂમિ-
ભૂતિભૂરિભાગ્યભાજનં મયાપહમ્ ॥ ધેનુધર્મરક્ષણાવતીર્ણપૂર્ણવિગ્રહં
નીલવારિવાહકાંતિગો લક્ષ્મણ્યવે ॥૧॥

નન્દરાયના વંશના ભૂષણરૂપ, દૂષણરહિત પૃથ્વીની
આબાહી અને મહાભાગ્યના પાત્રરૂપ, ભયનો નાશ કરનાર
ગાયો અને ધર્મના રક્ષણ માટે પૂર્ણ સ્વરૂપે પ્રકટ થયેલ;
નીલમેઘતુલ્ય કાન્તિવાળા શ્રીગોકુલેશ પ્રભુનો હું આશ્રય
કરું છું. ૧

ગોપબાલસુંદરીગણાવૃતં કલાનિધિં રાસમંડલં વિહાર-
કારિકામસુંદરમ્ । પદ્મયોનિશંકરાદિદેવેન્દ્ર્યં દેતં નીલં ॥૨॥

ગોપો તેનાં બાળકો અને ગોપસુન્દરીઓથી વીંટાયેલા
કલાઓના નિધિ, રાસમંડળીમાં વિહાર કરનાર, કામદેવ
કરતાં પણ સુન્દર, પ્રહ્લાદ, શિવજી આદિ દેવોના સમૂહથી
પન્દિત, નીલમેઘતુલ્ય કાન્તિવાળા શ્રીગોકુલેશ પ્રભુનો હું
આશ્રય કરું છું. ૨

ગોપરાજરત્નરાજિમંદિરાનુરિમણં ગોપબાલવાલિકાકલાનુરુ-
દ્ધગાયનમ્ ॥ સુંદરીમનોજભાવભાજનાં જાનનં નીલં ॥૩॥

ગોપરાજના રત્નોની પંક્તિવાળા મન્દિરમાં ધસરનાર,
ગોપનાં બાળો અને બાલિકાઓની કલાને અનુસરી ગાયન

કરનાર, સુન્દરીઓના કામભાવના પાત્રરૂપ મુખ કમળવાળા
શ્યામ મેઘતુલ્ય કાન્તિવાળા શ્રીગોકુલેશ પ્રભુનો હું આશ્રય
કરું છું. ૩

**કંસકેષિઃ જરાજદુષ્ટદૈત્યદારણં દ્વિસૃષ્ટૃષ્ટિવારિવારબોધૃતા-
ચલમ્ ॥ કામધ-કારિતામિધાનગાનશોભિતં નીલં ॥૪॥**

કંસ, કેશી કુવલયાપીડ હુસ્તી, અને દુષ્ટ દૈત્યોનો નાશ
કરનાર, ઇન્દ્રે કરેલ વર્ષાદના જલને નિવૃત્ત કરવા માટે
શ્રીગિરિરાજને ધારણ કરનાર, કામદુધાએ કરાવેલ નામ અને
ગાનથી સુશોભિત, શ્યામ મેઘતુલ્ય કાન્તિવાળા શ્રીગોકુલેશ
પ્રભુનો હું આશ્રય કરું છું. ૪

**ગેષિકાપુષ્પાંજલિપ્રણયવાર્ણવલં દુગ્ધમાંદમ માંતલજિત-
સ્યપંકજમ્ ॥ ધેનુધૂલિધૂસારાંગશોભિહારમૂપુરં નીલં ॥૫॥**

ગોપીઓનાં અન્દરના ઘરોમાં છાનાં ઢાંકેલ દૂધ, ઠહિં
ધી અને માખણની ચોરી કરવામાં ચંચલ દૂધના પાત્રો
ભાંગવાથી લજ્જાયુક્ત મુખકમલવાળા ગાયોની રજથી ભૂખરાં
અંગોમાં શોભાયમાન હારને નૂપુરવાળા, શ્યામ મેઘતુલ્ય
કાન્તિવાળા શ્રીગોકુલેશ પ્રભુનો હું આશ્રય કરું છું. ૫

**વત્સધેનુગોપવાલમોષણાસ્યવહ્નિપં કેકિપિચ્છકલિપતા તં-
સશોભિતાનનમ્ ॥ વેણુવાદ્યમત્તવોષસુંદરીમનોહરં નીલં ॥૬॥**

વાછરડાં, ગાયો અને ગોપબાળકોને ભયજનક મુખવાળા
અગ્નિનું પાન કરનાર, મયૂરપિચ્છેથી રચેલ મુકુટથી શોભિત

મુગ્ધવાણા, વેણુવાદ્યથી મત્ત થયેલ વ્રજસુંદરીઓના મનને
હરણ કરનાર, શ્યામ મેઘતુલ્ય કાન્તિવાળા શ્રીગોકુલેશ પ્રભુનો
આશ્રય કરું છું. ૬

ગર્વિતામરેદ્રકલ્પકલ્પિતામ્ભોજનં ચારવારવિદહંદસોમિહં-
સજારતમ્ ॥ દિવ્યગન્ધલુપ્થમૃગપારિજાતમાલિનં નીલં ॥૭॥

અભિમાની દેવેન્દ્રતુલ્ય દેવો માટે રચેલ અન્નનું ભોજન
કરનાર, શરદ્ઋતુના કમલોના સમૂહથી શોભિત-હંસજન-
શ્રીયમુનાજીમાં પ્રીતિવાળા, દિવ્યગન્ધમાં લુપ્થ થયેલ ભ્રમરો-
વાદી પારિજાતની માલાવાળા, શ્યામ મેઘતુલ્ય કાન્તિવાળા
શ્રીગોકુલેશપ્રભુનો હું આશ્રય કરું છું. ૭

વાસરાવસાનગોષ્ઠગામિગોગણાનુગૈ વૈ દૌહદૌર્ગદ્મોહવિસ્મ-
યક્રિયમ્ ॥ સ્વીયગોકુલેશદાનદત્તમક્તરક્ષણં નીલં ॥૮॥

સાયંકાલે વ્રજમાં જતી ગાયોના સમૂહની પાછળ પધા-
રતા, ગાયોના દોહનથી જોનારને દેહ તથા ધરતું ભાન
ભૂલાવનાર, પોતાનાઓને શ્રીગોકુલેશ (સ્વસ્વરૂપ) નું દાન
આપનાર, અને ભક્તોનું રક્ષણ કરનાર શ્રીગોકુલેશ પ્રભુનો
હું આશ્રય કરું છું. ૮

इति श्री रघुनाथजीकृतं श्रीगोकुलेशाष्टकं संपूर्णम् ॥

અનુવાદઃ—કાશીરામ વિ. કરસનજી શાસ્ત્રી.

અથ શ્રાગોકુલાધીશ મહારાજ કૃતાઃ

૧૨૬૫૦

॥ શ્રી સલીલામૃતશ્લોકાઃ ॥

બજત કુંજમેં મંજુ બાંસુરી, પ્રજબંધુ બંધી પ્રેમ-
રાસરી ॥ ઘર તજ્યો ગર્ધ કૃષ્ણ પાસરી શરદચંદ કીનો ઉભ-
સરી ॥ ૧ ॥ હરિ ક્રિયો જ્યે મંદ હાસરી, નિરખિકેં ભયો
તાપ નાસરી ॥ સુમનકુંજ રાજેં વિકાસરી બ્રમરપુંજ ગુંજે
સુવાસરી ॥ ગુણભરી પિયો રૂપરાસરી, પુન પ્રબીનહેં પ્રેમ-
ગાંસરી ॥ અતનુ મોહ ભાવપ્રકાસરી, મિલ ગુપાલ કીને
વલાસરી ॥ ૩ ॥ મદ ગુમાનહી જન તાસુરી, હૃદયમેં
છિપે શ્રીનિવાસરી ॥ વિરહજાત બાઢ્યો હુતાસરી તરુ લતાન
પૂંછે ઉદાસરી ॥ ૪ ॥ સઘન કુંજ કીની તલાસરી; ગુનકથા રચી
ચાહિ આસરી ॥ ભરતનેંન બિંચે ઉસાસરી, કરિ કૃપા મિલે
પીતવાસરી ॥ ૫ ॥ વદન કંજહે ચારુ હાસરી, મદન માન
જાતેં નિરાસરી ॥ કરગહે જુરી આસ પાસરી, ભરત અંક
બાઢ્યો હુલાસરી ॥ ૬ ॥ અધર પાન કીને હું ખ્યાસરી,
મિટતનાંહિ જેશે ઉપાસરી ॥ લિપટ શ્યામસૂં એસી ભાસરી,
ધન સુદામિની ભાદ્રમાસરી ॥ ૭ ॥ કરત કૃષ્ણકે સુંગ
રાસરી, સરસરાગ ગાવેં ખુલાસરી ॥ સુરજી સમ નીકે નિકા-
સરી, મુરજબીન બાજેં મિઠાસરી ॥ ૮ ॥ બજત મંજુ મંજુર
લાસરી, નચત મોર છાંડે અવાસરી ॥ સુર બિમાન છાયે
અકાસરી, પરત પુષ્પ વૃષ્ટિ તહાં સુરી ॥ ૯ ॥ કટગર્ધ લયે
ગેહકાંસરી, હટગયો જી સંસાર ત્રાસરી ॥ અરણ્યમાંજ હી
નિવાસરી, સરન ગોકુલાધીશ દાસરી ॥ ૧૦ ॥
ધૃતિ શ્રીમદ્ગોસ્વામિ શ્રીગિરિવરજીમુત શ્રીગોકુલાધીશચિર
ચિતા રાસલીલામૃતશ્લોકાઃ સમાપ્તાઃ

અથ શ્રીવલ્લભાખ્યાનપ્રારંભઃ ॥

પરમભક્ત ગોપાલદાસજી કૃત.

નવાખ્યાન.

આખ્યાન ૧ હું—રાગ કેદારે.

વંદુ શ્રીવિઠ્ઠલ સુન્દરવર, નવધનશ્યામ તમાલ;
 જગતીતલ ઉદ્ધાર કરેવા, પ્રગટયા પરમ દયાલ, ૧
 શ્રીપુરુષોત્તમ સ્વતંત્ર કીડા, લીલા દ્વિજતનુધારી;
 સાત દિવસ ગિરિવર કર ધાર્યો, વાસવવૃષ્ટિ નિવારી. ૨
 તે પ્રગટયાનું કારણ કહિયે, જો સુરતા મન આણો,
 કરો કૃપા હું કરું વિનતિ, પોતાનો કરિ જાણો. ૩
 વ્યાપક રૂપ અદ્વૈત બ્રહ્મ જે. તેજોમય કહેવાય;
 આરજ પંથ અધિકારી મુનિજન, તે માહે લય થાય. ૪
 અક્ષર આદિ અખણ્ડ અનુપમ, ઉપમા કહી ન જાય,
 અસ્તિ વસ્તુ સહુકો મલી જોલે, નિગમ નેતિ નેતિ ગાય. ૫
 નિર્ગુણનો નિર્દેશ અટપટો, રસના શી ધેરે કહિયે ?
 રૂપ વર્ણ વપુદૃષ્ટ પદારથ, ત્યાં એકો નવ લહિયે. ૬
 તેહ થકી પુરુષોત્તમ અગા, લીલા અચલ વિહાર;
 બ્રહ્મજ્ઞાની ને મુક્તિમારગી, સ્વપ્ને નહિં વેહેવાર. ૭
 જ્યાં શ્રીવૃન્દાવન આદ્ય અચલ શશી શરહ રેન બહુ વેશ;
 વનદેવી પદ કુમકુમ મુખ સુખ, પરસે રંગ વિશેષ. ૮

- જ્યાં સરિતા ચામીકર મણિગણ, ઉભય બદ્ધ સોપાં ૧,
કમલ કુમુદ નાના અલિ સુંદર, મધુર કરે ત્યાંહાં ગાન. ૯
- કનકલતા માલતી મલ્લિકા, વિવિધ કસુમ મકરંદ,
શીતલ પવન ઝંકારે લેહરી, પરસે અતિ આનન્દ. ૧૦
- પદ્મરાગ મરકતમણિ સ્ફટિક, શ્રીગોવર્દન સોહિ;
પ્રહ્લા રુદ્ર ત્યાં કેણુ બાપડા, શ્રીહરિનાં મન મોહિ. ૧૧
- નાના પક્ષીની શબ્દ માધુરી, શોભા તણુ નહિં પાર;
વિવિધ પ્રકારે જૂજવા કહેતાં, ગ્રંથ થાય વિસ્તાર. ૧૨
- શ્યામા શતહલ નયન સુંદરી, જૂથ તણુ નહિં પાર;
અનેક રાસમણ્ડલરચના રચી, ખેલે શ્રીનંદકુમાર. ૧૩
- એણી પેરે નિત્ય નવલી લીલા, ઘોષ વાદ્યઝંકાર;
અંગ સ્વેદ મકરંદે મોહ્યા, મધુપ કરે ગુંજાર. ૧૪
- એ પ્રભુને મન ઇચ્છા ઉપની, જશ થાવા વિસ્તાર,
અધિકારી પામે એ વાણી, નહિં કેનેં ઉચ્ચાર. ૧૫
- ભૂભંગેથી સૃષ્ટિ નીપની, અતિ સુંદર પ્રહ્લાણ્ડ;
ચૌહલોક નાના વૈચિત્ર્યે, ભૂમંડલ નવખંડ. ૧૬
- પરપોતાની વ્યક્તિ કરેવા સૃષ્ટિ તે દ્વિધા પ્રકાર;
દેવી આસુરી બે ઉપજાવી, પ્રભુ મન કરી વિચાર. ૧૭
- લક્ષ્મિ સુંદરી ને માયા દાસી, બે મૂરત પ્રગટાવી;
તેમાં પહેલી નખશિખ સુભગા, શ્રીહરિને મન ભાવી. ૧૮
- કૃપા કટાક્ષે હુવા અક્ષરમાં, ઉપન્યા સત્ત્વ અનંત;
લક્ષ્મિ લીન હુવા સોભાગી, તે વૈષ્ણવ ગુણવંત. ૧૯

બીજી કટાણે જે જન ઉપન્યા, માયામાં થયા લીન;	
કર્મજડ આસુર અન્ય ઉપાસક, ભજન ધર્મથી હીન.	૨૦
એણી પ્રકારે સૃષ્ટિ દ્વિધાગુણ, મિશ્રિત ચાલી જાય;	
ભક્તિમારગી જીવ સ્વતન્તર, કેવલ ભક્ત ન થાય.	૨૧
શ્રી પુરુષોત્તમે વળી વિચાર્યું હવે પ્રકાર શો કરિયે,	
મહારી સેવા અને કથારસ, નિરૂપવા તનુ ધરિયે.	૨૨
ભક્ત જીવનાં ભાગ્ય વિસ્તર્યાં, ઇચ્છા કરી હરિ સાર.	
તેણે હેતેં આપોપેં પ્રગટયા, શ્રીવલ્લભરાજકુમાર.	૨૩
પૂર્ણ બ્રહ્મ શ્રીલક્ષ્મણ સુત, પુરુષોત્તમ શ્રીવિકૃલનાથ,	
શ્રી ગોકુલમાં પ્રગટ પધાર્યા સ્વજન કીધાં સનાથ.	૨૪

આખ્યાન ૨ જી—રાગ રામકલી.

લક્ષ્મણ સુત શ્રી વલ્લભરાયજી;

સમરણ કરતાં દુષ્કૃત જાયજી.

કલિજન તરવા નહિં અવર ઉપાયજી,

યજ્ઞ પુરુષ હરિના શ્રુતિ ગુણ ગાયજી.

ગાય શ્રુતિ ગુણરૂપ અહુર્નિશ ધરી ધ્યાન વિચાર;

આનન્દરૂપ અનુપમ સુન્દર, પામે નહિં કોઈ પાર.

પ્રાણપતિ પ્રાકટય કારણ; કાંઈએક કહું મતિમંદ;

હર સુર વિધાતા નવ લહે, સાક્ષાત્ પ્રજ્ઞાનંદ.

શ્રી વૃન્દાવનચન્દ્ર મુખરુચિ, અગ્નિતેં અવતાર;

દ્વિજ તિલક ત્રિભુવન નામં નિરુપમ, રૂપ અંગીકાર.

૧

૨

૩

દેવલોક દુંદુભિ વાગિયાં આનંદ કરેરે નિઃશંક;	
અસુરતિમિર ઉચ્છેદવા, ભુવિ વલ્લભદેવ મયંક.	૪
પૂરણ પુરુષ પ્રમાણપંથા, વ્યાખ્યાતા વેદાન્ત,	
ગ્રન્થ સર્વે રસરૂપ કીધા, પોતાને સિદ્ધાન્ત.	૫
રસિક રસના રસિક વાણી, જાણી નર નવખંડ;	
ઉર્ધ્વપંથા સુજશ પ્રસર્યો, વાધિયો પ્રહ્માંડ.	૬
એક પ્રહ્માંડે જેના જશ ન માયા, તેનાં હુવાં કોટિ અનંત,	
તોયે ત્યાં થકી વાધિયો, જઇ વશ્યો મુખ ધીમંત.	૭
અતુલ અમલ ઉદ્યોત ઉદયો, ભૂતલ દિગ્ગ માતૈડ;	
ભક્તિ મારગ કેસરિ ગજ, માયિક મત શતખંડ.	૮
દિગ્ગિવજ્ય દશ દિશાયે કીધો, પરિક્રમાને વ્યાજ;	
તીરથ સકલ સનાથ કીધાં ચરણ રેણુ સમાજ.	૯
પત્રાવલંબે પંડિત જીત્યા, માયિક મત માતંગ;	
શ્રીકૃષ્ણ પૂરણ પ્રહ્મ સ્થાપ્યા, જેનાં રૂપ કોટિ અનંગ.	૧૦
સ્વમારગ સ્થિર સ્થાપવા, આપવા ભજનાનન્દ;	
નામ આપ્યાં જીવને શુભ મિષ્ટ મુખ મકરંદ.	૧૧
અનેક જીવને કૃપા કરવા, દેશાન્તર પરવેશ;	
કોમલ પદ જ્યાં કમલ વિલસે, ધન્ય કહું તે દેશ.	૧૨
અંગ બંગ કલિંગ કૈકટ, માગધ મરુ સૂર સિંધ;	
તે તામસના અધ હર્યા, પરતાપ પદરજ ગંધ.	૧૩
કનક સ્નાન સત મણુ સુવર્ણ કરાવ્યું મહીપાલ;	
તે મૂકીને વેગે ગ્રાલયા, રાય દષ્ટિ ન પાછી વાળ.	૧૪

- ત્યાંથી દક્ષિણ પ્રભુ પાઉં ધારિયા, પાંડુરંગ શ્રીવિઠ્ઠલનાથ;
નેત્ર મલતાં વાત કીધી, વચન દીધું હાથ. ૧૫
- વચન નિશ્ચે શ્રીનાથે માગ્યું, કીધી શ્રીવલ્લભજીશું વાત,
અમને તો ઇચ્છા એહ છે જે, હું નંદન તમે તાત. ૧૬
- તે પુરુષોત્તમ પ્રગટશે, શ્રીવિઠ્ઠલરૂપ નિધાન;
નેત્રકમલે નાના ભાવે, દેશે ભક્તને સન્માન. ૧૭
- ત્યાંહાંથી શ્રીવૃન્દાવન પાઉંધારિયા, જ્યાં મધુપ કરે ઝંકાર;
કુસુમ દુમ નવ માલિકા, રાકરંદનો નહિ પાર ૧૮
- તરુ તમાલ અતિ શોભતાં, હેમ જ્યોતિકા સંઘોડ;
લલના તે સુભગા લટકતાં, હીંડે તે મોડા મોડ. ૧૯
- તાન ધૂનિ મુનિ મયૂરરૂપે, સાંભલે ધરી ધ્યાન;
નિત્ય લીલા ગાન શ્રવણે, કરે તે મધુપાન. ૨૦
- કુંજ સદન સોયામણાં, શોભા તણે નહિ પાર;
વિવિધ રાસમંડળરચના રચી, ખેલે શ્રીનંદનકુમાર. ૨૧
- રંગે તે રમતા દીઠડા, બલદેવ શ્રીગોવિંદ;
તે પુત્રભાવે પ્રગટશે, મન ઉપન્યો આનંદ. ૨૨
- બલદેવ શ્રીગોપીનાથ કહીએ. શ્રીવિઠ્ઠલ નંદનંદ;
તે વેદ પંથ વિસ્તારશે, જન આપશે આનંદ. ૨૩
- ત્યાંથી કેશીધાટ પાઉંધારિયા, કહિ કથા તત્ત્વ સમાધિ;
રસપુંજ પુરુષોત્તમ પ્રમાણ્યા, સરસ્વતી તજી આધિ. ૨૪
- ગિરિરાજને આશ્વાસ દીધો, ધરી કેમલ ચરણ;
હરખે તે સામા આવીઆ, શ્રીગોવર્ધનઉદ્ધરણ. ૨૫

હામીમગીને ચાલિયા, ચરણાદ જ્યાં નિજધામ;
 નવરંગ નાગર પ્રગટિયા, મન પૂરવા બહુ કામ. ૨૬
 તત્વ સંખ્યાયે કહ્યાં, પદ સાર માંહે સાર;
 હવે કાંઈ એક સ્તુતિ કરું શ્રીવલ્લભ રાજકુમાર. ૨૭

આખ્યાન ૩ જી—રાગ ધનાશ્રી.

આ પોષ મધ્યાહ્ને નામે શ્રીનાથજી, અક્ષાજી ઉર ઉપન્યો
 ચાનંદ; આ ચંદ્ર વૃન્દાવનતણે પ્રગટિયો. ૧
 સૌભાગ્ય સુંદરી મલી ધવલ ગાયે, સુહાયે રડા કંઠના નાદ;
 આજ્ઞાદ ઉપન્યો તે અંગોઅંગ ધણો. ૨
 સૂતિકા સદન સોહામણું, શોભા રડી લેહરડે જાય;
 આ વાય વાદિત્ર તે સમે તણાં. ૩
 સર્વસ્વ દાન તેણે સમે, કરે રે શ્રીવલ્લભજી ઉદાર;
 સુકુમારસુત ઉદયો શ્રવણે સુણી ૪
 પાતાળે શેષ નાગ રીઝિયા, ઉપર ઈંદ્રાદિક દેવ;
 તતખેવ સુણી નિશાન વજડાવિયાં. ૫
 સિદ્ધ ગાંધર્વ ગણ અપસરા, ઉલટિયા નૃત્ય ને નાદ;
 આજ્ઞાદ ભર્યાં શ્રીવલ્લભજીયે માનિયાં. ૬
 બ્રહ્મા મહાદેવ મુનિ હરખિયા, વરખિયા કુસુમ સમૂહ;
 આ મોહ ટાળ્યો જગતના જીવનો. ૭
 નિગમ સામ શાખા સહસ્રશું, કરે રે ભલા નિર્ધાપ;
 આ ઘોષપતિ ભગવન્ત ૮

વેદ વિહિતકૃત્ય સર્વે કીધાં, દીધાં બહુ પેરે ગૌદાન;
માનશું સ્વજન સંતોષિયા. ૯

કનક કચોલાં કુમકુમ ભર્યાં, અક્ષત દૂર્વા ભર્યારે સુથાળ;
માલ પારિજાતની મહુમહે. ૧૦

તોરણ પર્ણ સહકારનાં ધરણિયેં ચંદન તણાં નીર;
વીર શ્રીગોપીનાથ શ્રીવિકૃલ પ્રગટિયા. ૧૧

દધિ દૂધ ઘૃત મધુ માંડવે, શેરડીયે વહેરે સુગંધ;
સુગંધે મોહ્યા અલિકુલ આવિયા. ૧૨

સુત માગધ સાધુ સર્વે મળ્યા, ભળીઆ તે માંહોમાંહ;
ઉછા હુભર્યા કેા કેાને જાણે નહિ. ૧૩

શુકદેવ સખાળ આનંદિયા, વંદિયા શ્રીવલ્લભજીનાં ચરણ;
ગિરિધરણ શ્રીભાગવત મહારું નીરખશે. ૧૪

સકળ કળા કલિકાલમાં કલ્પદ્રુમ પ્રગટિયો આજ;
કાજ મન વાંછિત પૂરવા. ૧૫

તૈલંગ તિલક ત્રિભુવન ધણી, મણિ મરકત ધનવાન;
સમાન રૂપ નિરખતાં કોય નહિ. ૧૬

ગણુક ગર્ગાદિક આવિયા, ભાવિયા દીયેરે આશિષ;
જગદીશ શ્રીવલ્લભધરે પ્રકટિયા. ૧૭

ધવલ ધના ગાન જે કરે, ઉચ્ચરે શ્રીવિકૃલજી અવતાર;
સારસ્વત લીલાતે જન લહે. ૧૮

દાસનો દાસ જાય વારણે, બારણે રહ્યો રે ઉત્સવ જીએ;
કેાન ભાગ્યવન્ત તે સમે. ૧૯

આખ્યાન ૪ થું—રાગ ભૂપકદયાણી.

તે પદ વંદુ શ્રીવલ્લભનંદ, ત્રિભુવન મંગલ પરમાનંદ;
 સકલ જીવનો ટાળ્યો દંદ, જગમાં વ્યાપ્યો મુખમકરંદ.
 ઢાલ-સુખદ વંદુ શ્રીવલ્લભસુતનાં, પદાંબુજ સુકુમાર;
 નિગમરહસ્ય વિચાર કીધો, સકલ જન નિસ્તાર—તે પદ. ૧
 પ્રજાકુલ હુરિ અવતર્યા તે, ટાળવા ભૂમિભાર;
 શ્રીનાથ શ્રીવિકૃલ્લ નામ નિરુપમ, વૃન્દાવન શૃંગાર—તે પદ. ૨
 એક રસના કેમ કહું શું, પ્રગટ વિવિધ વિહાર;
 નિત્ય લીલા નિત્ય નૌતન, શ્રુતિ ન પામે પાર—તે પદ. ૩
 સકલ શાસ્ત્ર પ્રમાણુ બોલે, સાર માંહે સાર,
 તત્ત્વ માંહે તત્ત્વ ત્રિભુવન ભક્તનો અધાર —તે પદ. ૪
 સર્વે અંગોઅંગ રસ ભર્યા, રસ ભર્યા લોચન ચાર;
 ચલણુ વલણુ બોધવ્યા, હૃદે ભાવ અનેક પ્રકાર—તે પદ. ૫
 મુખ સુગંધે મોહ્યા અલિ સકલ તે, આવી કરે શુંજાર;
 સરસ વચન ઉચ્ચાર માત્રે, સંશયનો પરિહાર—તે પદ. ૬
 નામ વ્યાજે પ્રગટ કીધો, મુક્તિ શત્રુકાર,
 ભુજદંડ પરસેં લાય હુર્યાં, એના નાથ અમિત ઉદાર—તે પદ. ૭
 સ્વસ્વરૂપ અર્થે પ્રોજા, કૃત હુંતી જે સંસાર;
 રાજ કાળે જોડિયાં જન, ઉચ્ચાવચ નરનાર—તે પદ. ૮
 આગલ અંશે પ્રકટિયા તે, અન્ય કહ્યા બહુવાર;
 શ્રીયશોદા ઉત્સંગ લાલિત, પૂરણ અતિ સુકુમાર—તે પદ. ૯

અમેક ધર્મ કહ્યા પ્રભુજીએ, નિગમને અનુસાર;
ગિરિરાજધરનો તાપ ટાળ્યો, શ્રીલક્ષ્મણ સુત નિરધાર
—તે પદ. ૧૦

પોતે તે પ્રગટ પોતાતણો, યશ તણો ક્યેરિ ઉચ્ચાર;
પોતે અંગોઅંગ સુખદ શોભા, સદન અંગીકાર—તે પદ. ૧૧
સ્કંધ સંખ્યાએ કહ્યાં પદ, શ્રીભાગવત રસરાજ;
ભક્તજન પદરજ પ્રતાપે, સકલ સરીયાં કાજ—તે પદ. ૧૨

આખ્યાન ૫ મું—રાગ સામેરી.

શ્રી વિકૃલ સુખકારી, નામે નિપ્પાપ થાય નરનારી;
દુર્ગતિ સકલ નિવારી, પ્રગટયા શ્રીવ્રજપતિ રાસ વિહારી. ૧
માયિક મત જેણે ખંડ્યો, ભક્તિ મારગ જેણે બહુ પેરે મંડ્યો
ઉત્પથ જન સર્વે દંડ્યો, મૂરખ હેતું કુશળદ વિતંડ્યો;
વદન સુધાકર જેતે, બચન સરસ રસ રાસ ઉઘોતે;
નવ જલ ધનવપુ પોતે' ભક્તિ સરસ કીધા પ્રભુ હોતે. ૩
ભક્તિપક્ષ દૃઢ કીધો, વચન સુધારસ જન શ્રુત પીધો;
અર્થ સકલ તેનો સીધો, તે લીલા માંહે તાણીને લીધો. ૪
ઢાલ-જે લીલામાંહે અંગી કરિયો, તેનો સકલ તાપ નિસ્તરિયો;
જેને શ્રીવિકૃલનાથ વિચારે, તેને પ્રગટ પદારથ ચારે; ૫
ઉપરાંત ભજનફલ આપે, વ્રજમંડલ સ્થિર કરી સ્થાપે;
તેને દેવમુનિ સર્વે ગાયે, તેનો સર્વ ઉપરાંત સુહાયે. ૬

તેને કાલ કર્મ નવ ખાંધે, યમ તે શિર ધનુષ્ય ન સાંધે;
 એહવો માર્ગ શ્રીવલ્લભવરનો, જ્યાંહાં નહિ પ્રવેશ વિધિ હરનો. ૭
 જ્યાંહાં નિત્ય રાસ ખહુ પેરે, મધ્ય નાયક નિરતત ઘેરે;
 જ્યાંહાં રત્નજટિત તટ સરિતા, નવ પદ્મવ ભૂમિહરિતા. ૮
 જ્યાંહાં રત્નધાતુ ગિરિરાજે, વાદિત્ર વિવિધ પેરે વાજે;
 જ્યાંહાં યુવતિયૂથ ખહુ માંચે, શ્રીજી શ્યામલ વર્ણ સુહાચે. ૯
 એણીપેરે શ્રીગુસાંધજીને જાણે, જાણી અહુર્નિશ ગાય વખાણે;
 જે જીવ જાતિ હોય કોય, તેને તત્ક્ષણ સર્વે સુખ હોય. ૧૦
 સેવકજન દાસ તમારો, તેને રૂપ વિયોગ નિવારો. ૧૧

આખ્યાન ૬ હું—રાગ પરજ.

સગુણ સનેહી શામળા વહાલા, અહુર્નિશ દર્શન આપો;
 પરમ સુખ દેવાને કાજે વ્રજમંડલ સ્થિર કરી સ્થાપો. ૧
 શ્રીવલ્લભકુંવર કોડામણા, તમારું નામ નિરંતર લીજે;
 રૂપ સુધારસ માધુરી તે, લોચન ભરિ ભરિ પીજે. ૨
 તે પદ ક્યારે દેખીશું, જે ગોધન પૂંઠ ધાય;
 વ્રજસુંદરી સુખ સુખ પામીને તે, વારંવાર અઘાયે. ૩
 દિવસ સહ શ્યામા મલી, રસરૂપ તણો જશ ગાયે;
 ગોપમંડલી મધ્ય દેખીને, વારંવાર સુખ થાય. ૪
 વાસર નિવાહુ એમં કરે, સખી સાયંકાલે પેખે;
 અલકસુખ ખુરરજ લાગીદેતે, કમલ ભ્રમર વિશેખે. ૫
 ગોપખાલક મંડલી મધ્યે, રંગ અનેક ઉપજાવે;
 મત્ત ગજગતિ મલપતા તે, શ્રીગોકુલમાંહે આવે. ૬

- લોચન ભૂંગ પીચે ઘણું તે, પ્રગટ મુખ મકરંદ; ૭
કમલપત્ર જેવી આંખડી તે, જોઈ જોઈ ટાળ્યા દંદ.
જોતાં તૃપ્તિ ન ઉપજે પ્રભુ, અધર સુધારસ પાચે;
ભુજલતા ભીડી ભામિની, તારે દિવસતાપ ખૂઝાવે. ૮
પૂરણ સુખ દઈ ગોષ્ઠમાં પ્રભુ આધેરા પાઉંધારે;
યશોદાજી લે ભામણાં, ને રાય લૂણ ઉતારે, ૯
વસ્ત્રાંચલ મુખ રસ પોંછીને, સકલ રૂપ નિહાળે;
ઊભી થાય રોમાવલી કર, કેમલ અંગ સંભાળે. ૧૦
કરી પેરે પેરે વારણાં સુતને, સદન માંડે પધરાવે;
સુંદરી ગૃહકારજમિષે વળી, નિરખવાને આવે. ૧૧
ઉણ્ણોદક સોંધો ભેળી વળી, અંગ અંધોળ કરાવે;
અંગવસ્ત્ર કરી સ્વચ્છ વપુને, પછે તેલ ચડાવે. ૧૨
અનેક સુગંધ વસન ને ભૂષણ, ફૂલ અંખોડે ફાવે;
ઠણઠણતો વ્હાલો લાડકડો તે, ભોજનશાલાએ આવે. ૧૩
રાધા અધર સુધા વના હરિને ખીજું તે કાંઈ નવ ભાવે;
પ્રાત પધારે ને નિશાળે આવે, પ્રીત નવી ઉપજાવે. ૧૪
માતાનું મન રંજવા વાલો, આરોગ્યા બહુ સ્વાદે;
સુગંધ ખીડી કર ધરીને, ઊઠ્યા નૂપુરને નાદે ૧૫
સકલ વ્રજમાં પોઠિયા વાલા, વિવિધ રસ સુખ દાન;
એ લીલા મ્હારે મન વસો, ભક્ત માર્ગે માન. ૧૬
શ્રી વિઠ્ઠલ દ્વિજરૂપ તમારી, લીલા એણીપેરે ઝાઝી;
ઓળવ્યે કેમ ચાલશે જે પ્રીત અમશું ઝાઝી. ૧૭

આખ્યાન ૭ મું—રાગ સામેરી.

આપસેવા કરી શીખવે શ્રીહરિ,
ભક્તિ પક્ષ વૈભવ સુદૃઢ કીધો;
પોતાની લીલા તે વદન પોતે કહી,
ઉચ્ચાર આનંદ અધિક કીધો.

૧

વેદદધિમધ્યનવનીત જે ભજનરસ,
માધુરી જીવે શ્રવણે પીધો,
તકસમ કર્મપંથ સ્નેહ રસહીન જે,
શ્વેત જાણી વિમુખતાણી લીધો.

૨

એ ચરણ શરણ વના લોક દશચારમાં,
કહો કેહેનો કાંઈ અર્થ સીધો;
શું કહું ચતુર થઈ થઈ અને વિસ્તરે,
ભજે નહિં પશુ જેમ વિષય કીધો.

૩

બોલ વહ્નલ સુવન વિમલ વાણી જેની,
ગતિ પ્રજ્ઞાદિ દેવે ન જાણી;
નંદનંદન રૂપે રાસલીલા કરી,
પોતે ન ઉચ્ચારી છાની રાખી.

૪

દિવસ એકાદની ઉત્તરાકુંવર પ્રતિ,
વ્યાસનંદન વિમલ વદન ભાખી;
પ્રજ્ઞાદિ મહામુનિ અતિ જ્ઞાન પારંગત,
તે મધુસિંધુની કહિયે માખી.

૫

ન કોય હુવો ન હોય એ રૂપ સમ,
તેના સકલ નિજ નિગમ સાખી,
એ પ્રભુરસપુંજ ભૂમિપર રુચિ કરી,
ભાખ્યહીન જીવ જોણે કણિકા ન ચાખી. ૬

તેને દેવ ઉપર રહ્યા ધિક્કાર બોલે,
મદમતિ કહી અને નિંદા દાખી. ૭

વિષ્ણુધ વાંછે વાસ વસુમતિ ઉપરે,
શ્રીવદ્ધભ કુંવરની ટેહલ કરવા;
ઘોષથી વેગે પાઉં ધારિયા ગિરિભણી,

શ્રીગિરિરાજ ધરણુનો તાપ હરવા. ૮

કૂલદેંટે ભર્યાં વસન વાઘા તણાં,
વિવિધ ભૂષણ તે અંગ ધરવા,
તુરંગ ચાહ્યો વાયુ વેગે ઉતાવલો,
જાણે નૌકા ચાલી સિંધુ તરવા. ૯

દિવસ એકાધનો વિરહતે યુગ સમો,
નીરાંજન મિથે રૂપ હૃદય ધરવા;

જીવને એ કૃત્ય નિત્ય પ્રતિ,

ક્ષણ ક્ષણ શ્રીવિઠ્ઠલનાથ એવા ઉચ્ચરવા. ૧૦

રૂપ બેઉ એક તે ભિન્ન થઇ વિસ્તરે,

વિવિધ લીલા કરે ભજન સાર;

વિવિધ વચનાવલી નયન સેને કરી,

સંજ્ઞા સૂચવે વિહાર. ૧૧

રસન મુક્તાવલી પાટ સૂત્રે કરી,
 ગલસરી શોભિતા કરે શૃંગાર;
 વિવિધ કુસુમાવળી અથિત હાથે કરી,
 એક એકને કંઠે આરોપે હાર. ૧૨

વિવિધ મેવા ભોગ મધુર મિષ્ટાન્ન રસ,
 રસમસ્યા અર્પે તે બહુ પ્રકાર;
 વિવિધ બીડાં સુગન્ધ કર્પૂર એલચી,
 લવિંગ પુંગી અને ખેર સાર. ૧૩

વ્યંજન શીતલ વાયુ મુકુર કરકમલ ધરી,
 દેખાડતા મોહે સકલ સંસાર.
 એ અહુર્નિશ ધ્યાન શ્રી વિકૃલાધીશનુ,
 સકલ કલિમલ દુરિત કોટિક્ષાર ૧૪

એ પ્રભુ ભુવિ પ્રકટ વિપ્રવર તનુધરી,
 દીઠડે ત્રિભુવન ચિત્ત ચાલે;
 હાવભાવાદિક કોટિ કોટિ કરે,
 મદન જુર વ્યથા તે વેગે ટાળે. ૧૫

જલરંધ્રે સખી જાણે ચિત્ર લખી,
 વાંછિત નાથની છવી નિહાળે;
 કમલ ખંજન મીન મધુપ જ્યાં ત્યાં થકી,
 વક્રલોચન પ્રતિ પાછાં વાળે. ૧૬

દાસનો દાસ જાણે સકલ સજ્જન મુણે,
 શ્રીવિકૃલ આપનો ખિરહ પાળે. ૧૭

આખ્યાન ૮ મું—રાગ બનાશ્રી.

લલિત મનોહર, શ્રી વદ્ધભ સુવન સુખાણુ, નામશિખ સુંદર પ્રજજન જીવન પ્રાણુ	૧
વદન કાંતિ જાણે ઉદયા કેટિક લાણુ; દ્વિજકુલમંડન, પ્રગટયા પુરૂષ પ્રમાણુ	૨
નામતે નિરુપમ, ઉચ્ચરે સકલ કલ્યાણુ; તેના સાખી, ચારે વેદ પુરાણુ	૩
અસુર હણેવા, પ્રહ્લવાદકરપાણુ, ભક્તિ કરે સહુ, વાજતેરે નિશાણુ,	૪
વૈષ્ણવ જનને, આપે પદ નિરવાણુ; મારગ મુકતો, કોઈ ન માગે દાણુ,	૫
ચરણ ચાંખડી, વન્દે રાણેરાણુ સરસ થયા, તે હુતા જે પ્રેત પાષાણુ.	૬
હતિત પતિતનું, જીઓ તમે પ્રગટ એ ધાણુ; શેષ સહસ્ર મુખ, ઉચરે જેનાં વખાણુ.	૭
ચૌદ લોકમાં વરતે જેહની આણુ; ત્રાસ તિમિરનું, જાણે સકલ વિહાણુ.	૮
અધર્મ સકલનું; પેરે પેરે કીધું વિત્રાણુ; ધર્મ સકલનું, પ્રમુજીએ કીધું ત્રાણુ.	૯
સન્મુખ કીધા, જે હુતા બ્રહ્મ અજાણુ; નિર્ભય કીધા, શિરપર ધરિ નિજપાણુ.	૧૦

- નિગમ તત્વરસ યશસ્વર, કરી સંધાન;
રૂપસુન્દરતા શું કહું નહિ કેા એ સમાન. ૧૧
- કૃપા કરી હરિ, રાખી બહુ વિધિ કાન,
સેવક જનને, રાખી દ્યો તેહ લાણ. ૧૨
- ઢાલ-એહવા તે ગુણ નિધિ નાથ ગાતાં, પ્રભુહત્યાદિક અધ દળે;
લીલા તે લહરી સિંધુ ઝીલે, રામ રસિકને જઈ મળે. ૧૩
- નિઃસાધન જન હિત કરેવા, શ્રીનાથ વિકૃલ આવિયા;
વ્રજમાં તે હીંડે મલપતા તે, વ્રજસખી મનભાવિયા. ૧૪
- કમલ નેણે તે અમૃત વેણે, વાક્ય મધુરી રેહતા;
'વેદ હસ્ત ધ્વનિ મિમે ચલણે, શોભે સૌને તેડતા. ૧૫
- રંગે તે રમ્યા રસભર્યા, પ્રભુ ઘોષમાં લીલા કરે;
અધિક અધિક પ્રતાપ પૂરણ, યશ દશોદિશ વિસ્તરે. ૧૬
- ભાંતિ ભાંતિ લીલા કરે પ્રભુ, સાત સ્વરૂપ સોહામણા;
એક એકથી અધિક શોભે વ્રજ સખી લે ભામણાં. ૧૭
- પેરે પેરે પરિવાર સોહિ, દેવ મોહિ નિરખતાં,
ઉચ્છાહ આનન્દ અધિક વાધ્યો કુસુમ વરણે હરખતાં. ૧૮
- પ્રતિ સદન શોભા અતિ ઘણી, ભણી વેદ વદને ન જાય;
મકરંદ માતા બ્રમર ગુંજે, પક્ષી નાદ સોહાય. ૧૯
- અંતઃપુર લીલા કરે પ્રભુ, સકલ જન સંતોષતા;
જાણે મત્ત માતંગ છૂટ્યો નૂપુરને નિરઘોષતા. ૨૦

- હારકંકણ કર્ણભૂષણ, નાદ નાના હિંડતા;
ગાન ગાયે ને સુર સુહાએ, શ્રીનવનીતપ્રિયાજીને પાઠતાં ૨૧
- સંધ્યા સમે શૃંગાર નૌતમ-ફૂલ ગુંથે સૌ મલી;
સદન શોભા નિરખતાં તે લક્ષ્મી મન પામ્યાં મલી. ૨૨
- વાસ વાંછે ખજ વસેવા એણીપેરે સુખ પામવા;
શ્રી પુરુષોત્તમ ઉત્તમ વરને, સમે જોઈ શિર નામવા. ૨૩
- લીલાને અનુસાર કલરવ, ફજતા દિજ શોભતા,
સ્વસ્વભાવ ત્યાગી ધ્યાન રાગી કોઈક ભાવે લોભતા. ૨૪
- સહચરી રત્ન સુકંઠ નાદે, ગાન સુગંધ પ્રકાર;
રસિક જન સૌ સંગી મલિને કરે તે ઉચ્ચાર. ૨૫
- એણીપેરે લીલા કરે, શ્રી વલ્લભરાજકુમાર;
ભક્તજનના કોડ પૂરો, આપો ચરણવિહાર. ૨૬

આખ્યાન ૬ મું—રાગ ખિલાસ.

- નિત્ય પ્રતિ ક્ષણ ક્ષણ સમરિયે, શ્રીવલ્લભનો પરિવાર રે રસના
શ્રીપુરુષોત્તમ પ્રગટિયા, જગત કરેવા ઉદ્ધાર રે રસના. ૧
- હલિમાં કારણ એક છે, ખીજું સર્વે ભૂમિનો ભાર રે રસના,
એ વિના ખીજું સર્વે બોડવું, ચૈત્તલોક શણગાર રે રસના. ૨
- શ્રીગોપીનાથજી સોહામણા, નવજલ ધનતનુભાન રે રસના,
સુખદાતા લઘુ જ્ઞાતના પૂરણ પુરુષ પ્રમાણ રે રસના. ૩
- કમલલોચન કરુણાભર્યા, શ્રીવિકૃલ સુખ રાસ રે રસના;
દીઠડે તાપ ત્રિવિધ ટળે, સ્મરણમાત્ર અધનાશ રે રસના. ૪
- શ્રીગિરિધર નરભૂષણ, જ્ઞાત સકલ ધુરિધાર રે રસના;
વક્તા વેદ શાસ્ત્રતણા, શ્રીભામિનીજીભરતાર રે રસના. ૫
- શ્રીગોવિન્દજી આનન્દમય, ધર્મ સકલનું ધામરે રસના;
શ્રીરાણીજી રંજન રૂડલા, ભકત સકલ વિશ્રામ રે રસના. ૬
- શ્રીબાલકૃષ્ણજી બાલુડા, સુંદર ભીનલે વાન રે રસના,
કમલલોચન કમલાપતિ, છબી નહિ કેા એહ સમાનરે રસના ૭
- શ્રીગોકુલપતિ અતિ ગુણનિધિ તાત તણા પ્રતિજિંબ રે રસના,
શ્રીપાર્વતીપતિ પ્રેમ શું, શોભા સકલ કુટુમ્બ રે રસના. ૮
- શ્રીરઘુપતિ અતિ ગજગતિ, રતિપતિ કરું બલિહાર રે રસના,
શ્રીબનકીજીવન એ સદા, મધ્યમશ્ચિરત્નમય હારરે રસના. ૯
- શ્રીયદુપતિ જીવન જગતના, સદા મન પ્રસન્ન હુલ્લાસ રે રસના,
નાહ તે શ્રીમહારાણી તણા, સુખમાધુરી વિલાસરે રસના. ૧૦

શ્રીધનશ્યામજી સિંચે સુધા, જીવન સકલ ખ્યાંડ રે રસના,
 નાહ તે શ્રીકૃષ્ણાવતી તણા, લીલા નિત્ય અખંડ રે રસના. ૧૧
 લક્ષ્મી સત્ય એ ભામા બે હુ અઞ્જની અનુહાર રે રસના,
 શ્રીનવનીતપ્રિયાજીને રીઝવ્યા, સેવ્યા વિવિધ પ્રકારે રસના. ૧૨
 શોભા યમુના કમલાઃ દેવકા જેહને સાત ખાંધવ સૌભાગ્યરે રસના
 એહના ચરણ સ્મરણ કરી, શ્રીવિકૃલ પદ રજરતિ માગ્યરે રસના
 પુત્ર પૌત્રાદિક સુખ શું કહું, જો તું મુખ માંહે એકરે રસના,
 શ્રીવિકૃલકલ્પદ્રુમ ફળ્યો, તેની શાખા પ્રસરી અનેક રસના.

॥ ઇતિ શ્રીવલ્લભાખ્યાન સમાપ્ત ॥

માનસી નવાહુનિક.

પ્રથમ—હે અર્જુનના મિત્ર શ્રીકૃષ્ણ ! આપે જે બધો કંઈ અર્જુનને ઉપદેશ દીધો, તેની અન્તે આજ કહેલ છે કે, ‘તું મારે શરણે આવ. હું તને બધાં પાપોથી મુક્ત કરીશ. તું શોક કર મા.’ આ વાત મને ગીતામાંથી મારા ગુરુદેવે બતાવી છે, તેથી હે પ્રભુ ! હું આપને શરણે આવ્યો છું અને આ ભરોસો રાખું છું કે આપ મને બધા પાપમાંથી મુક્ત કરશો.

દ્વિતીય—હે પ્રભુ ! આત્માની સાથે જે કોઈ પણ વસ્તુ હું મારી માનું છું તે હું આપને સમર્પણ કરું છું અને હું આપનો દાસ છું એમ હું પ્રતિજ્ઞા કરું છું. શું આપ કૃપા કરીને તેમાંથી મારી આસક્તિ છોડાવી મને દાસત્વની યોગ્યતા નહિ આપો ?

તૃતીય—હે પ્રાણપતિ ! મને એક લૌકિક મિત્રનો ક્ષણિક વિરહ અસહ્ય થાય છે તો પછી તમારો અનન્ત કાલનો વિરહ મને ગાંઠો કેમ નથી બનાવતો ?

ચતુર્થ—હે વહાલા ! આ ચાંડાલીને તમે માનીતી રાણી બનાવી, છતાં તેના મનમાં શાન્તિ કેમ નથી ?

પંચમ—હસ્ત, પાણિ, ઉદર વગેરે જેના આનન્દમાત્ર છે, એવા પરબ્રહ્મ, પરમાત્મા, હે કૃષ્ણચન્દ્ર ! હું આપને

નમસ્કાર કરું છું. આ કલિકાલની ગતિથી હું અને મારો આત્મા ખેદયુક્ત બનેલ છે, તો આપ આનન્દદાન કરો.

૫૪—હે યશોદાજીના ખોળામાં રમેલા ! આપને પૂતનાએ પોતાના સ્તન પર ઝેર ચોપડી ધવરાવ્યા, છતાં પણ આપે તેને માતાની ઉચ્ચ ગતિ આપી. તો પછી શું તમારા હાસના પણ હાસમાં મારી ગણના નહિ કરો ?

સપ્તમ—હે નન્દનન્દન ! આપ તો યોગેશ્વરના પણ ઇશ્વર છો તો પછી મને વિષયોથી નહિ બચાવો ?

અષ્ટમ—હે રાધિકાના નાથ ! અમારા નેત્રોમાં પ્રેમના આંસુ નથી. ચન્દનસમાન મુખમાં શીતલ વાણી નથી. હૃદય કમળ સુગન્ધ વિનાનું અને શુષ્ક છે. આત્મા મલિન થઈ રહ્યો છે. અને આવી અવસ્થામાં મનરૂપી પૂજા પણ જ્યારે અપવિત્ર થઈ રહ્યો છે, તો આપની સેવા હું ક્યારે કરું. શું આપ આજે ફરીથી આપની સેવા યોગ્ય બનાવવાની કૃપા કરશો ?

નવમ—હે પ્રભુ ! મારો સન્દેહ દૂર થઈ ગયેલો છે, કેવલ નિમિત્તમાત્ર છું. બધાના કર્તા, હર્તા ને નિયન્તા આપ જ છો. આપ મને જે કાર્યમાં જોડશો, તે મારું કર્તવ્ય માનીશ.

(હિન્દીમાંથી અનુવાદ—)

